

УДК 378-057.875:37.015.3-042.2-047.44

Староста Володимир

доктор педагогічних наук, професор
ДВНЗ «Ужгородського національного університету»
Ужгород, Україна

Volodymyr Starosta

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
State University «Uzhhorod National University»
Uzhhorod, Ukraine

E-mail: volodymyr.starosta@uzhnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-5880-2482>

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ**

Анотація. У статті розглянуто аспекти мотивації навчання студентів в умовах воєнного стану в Україні. Проаналізовано вплив повторного комп'ютерного тестування, цифрових інструментів та змішаного навчання на підвищення навчальної успішності та психологічного комфорту студентів.

Abstract. The article examines aspects of student learning motivation under martial law in Ukraine. It analyzes the impact of repeated computer-based testing, digital tools, and blended learning on improving students' academic performance and psychological comfort.

Ключові слова: мотивація навчання, студенти бакалаврату, студенти магістратури, воєнний стан.

Keywords: learning motivation, bachelor students, master's students, martial law.

Запровадження в Україні воєнного стану внаслідок військової агресії Російської Федерації проти нашої держави призвело до вимушених змін в усіх сферах суспільного життя. В освіті, яка охоплює більшість наших дітей та молодь, запроваджено дистанційне навчання. Педагоги та учні, на нашу думку, певним чином вже адаптовані до дистанційного навчання, оскільки воно стало досить поширене в останні роки через світову пандемію Covid-19. Проте в теперішніх

умовах діяльність усіх учасників освітнього процесу надзвичайно ускладнена. Відповідно формування в закладах освіти належного освітнього середовища, аби забезпечити психологічну комфортність, мотивацію навчання тощо набуває особливої ваги в умовах воєнного стану в Україні.

Актуальність проблеми мотивації навчання у вищій школі засвідчують численні дослідження вчених. Наприклад: X. Zhang et al. (2020) [5] вивчали мотивацію навчання студентів в умовах пандемії Covid-19. S. Edgar et al. (2019) [3] підкреслюють вплив мотивації на успішність, бажання студентів навчатись, самопочуття, на результати навчання тощо. Мотивацію навчання студентів-першокурсників досліджено в праці В. Старости, & О. Попадич (2019) [2], показано, що вона є одним із важливих результатів адаптації і, водночас, одним із чинників самої адаптації молодих людей до освітнього процесу у вищій школі. В [1] вивчено мотивацію навчання студентів різних курсів в умовах класичного університету; показано, що більшість студентів (80-84%) різних років навчання бакалаврату та магістратури мають оптимальні мотиваційні комплекси, а саме: переважає внутрішня мотивація, зовнішня позитивна мотивація, або їх значення однакові, але більші, ніж зовнішня негативна мотивація. Перевага внутрішньої мотивації найбільш поширена серед студентів-першокурсників бакалаврату (55,20%) та магістратури (51,66%), на інших курсах посилюється вплив зовнішніх позитивних чинників мотивації. Водночас більший вплив на першокурсників бакалаврату та магістратури мають негативні чинники мотивації, оскільки серед них максимальний відсоток студентів з переважною зовнішньою негативною мотивацією; на наступних курсах цей показник зменшується.

Мета даної праці – висвітлити деякі аспекти щодо покращення мотивації навчання студентів в умовах воєнного стану в Україні.

Отримані результати та їх обговорення. Емпіричне до-

слідження проводили в другому семестрі (2022 р.) під час вивчення навчальних дисциплін «Педагогіка», «Методологія наукових досліджень» в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (далі УжНУ).

Розглянемо деякі підходи, які нами використано для покращення мотивації навчання студентів у теперішніх складних умовах воєнного стану в Україні.

1. Детальні інструкції, зразки виконання навчальних завдань, критерії оцінювання, широке використання цифрових інструментів та платформ.

Відповідна інформація сприяла ознайомленню із змістом завдань, системою їх оцінювання. Студенти також мали можливість використовувати різноманітні цифрові інструменти та платформи (Gmail, Google Диск, Google Календар, Google Таблиці, Google Академія, Moodle, Google Meet тощо). Наприклад, переглянути на Google Диску аналогічні завдання, які виконали студенти попередніх років навчання, тобто, мало місце взаємонавчання.

2. Повторне комп'ютерно орієнтоване тестування.

B. Levant, W. Zückert & A. Paolo (2018) [4] описують методику повторного тестування студентів з метою покращення їх результатів навчання під час іспиту. Нами розроблено банк тестових завдань для кожної дисципліни і розширено спектр використання методики [4] на всі види тестування на основі системи електронного навчання УжНУ Moodle. Студенти мали такі можливості комп'ютерно орієнтованого повторного тестування: тренувальні завдання під час підготовки до тематичних тестів (5-8 спроб), а також до модульної контрольної роботи (кількість спроб не обмежена); тематичні тести (3 спроби); тести модульних контрольних робіт (2-3 спроби); тести підсумкового контролю (2 спроби).

У табл. 1 наведено результати виконання тестів для двох навчальних дисциплін «Педагогіка» (студенти бакалаврату), «Методологія наукових досліджень» (студенти магістратури).

Таблиця 1

Середня оцінка (у %) за результатами тестування

Навчальна дисципліна / Тестування	Середня оцінка (у%) за першими спробами	Середня оцінка (у%) за кращими спробами
«Педагогіка»		
Тренувальний тест до МКР1	54,9	67,8
Тест МКР1	73,0	79,0
Тренувальний тест до МКР2	52,0	57,2
Тест МКР2	74,6	79,6
«Методологія наукових досліджень»		
Тренувальний тест до заліку	40,0	67,6
Підсумковий заліковий тест	61,0	81,0

Позначення: МКР1, МКР2 – перша та друга модульна контрольна робота відповідно.

Проведене дослідження показує на прикладі обох навчальних дисциплін, що методика повторного виконання тренувальних та контрольних/підсумкових тестів сприяє покращенню успішності студентів.

3. Варіативність вибору терміну виконання тестів.

Реальна практика проведення онлайн занять в Google Meet, а також анонімне опитування студентів показали, що доступ до високошвидкісного інтернету у певний час не завжди мали всі студенти одночасно. Відповідно в системі електронного навчання УжНУ Moodle студенти могли використовувати гнучкий графік, аби виконувати тестові завдання у зручній для себе час (день, години).

4. Опитування студентів.

Для виявлення настроїв та поглядів студентів проводили анонімне онлайн опитування за авторською анкетною «Ставлення до навчальної дисципліни» (<https://forms.gle/Ro1AqsUWW6nrAzDCA>) після отримання студентами підсумкової оцінки. Наприклад, на питання: «Що Вам найбільш сподобалось в організації і вивченні даної дисципліни?» понад 83,3% студентів зазначили, що повністю

чи скоріше погоджуються щодо відчуття психологічної комфортності; 83,8% – можливість виконання додаткових завдань для покращення навчального рейтингу. 89,9% студентів впевнені, що можливість повторного онлайн тестування (тематичні, модульні контрольні, підсумкові тести) сприяє покращенню власної підготовки з навчальної дисципліни. Рівень мотивації учіння 85,7% студентів за п'ятибальною шкалою оцінили на 4 і 5.

Висновки

Таким чином, проведене дослідження показує деякі шляхи покращення мотивації навчання студентів у теперішніх умовах воєнного стану в Україні, а саме: використання повторного комп'ютерного тестування; варіативність термінів виконання навчальних завдань; широке використання цифрових інструментів; опитування студентів для реалізації зворотного зв'язку і покращення освітнього процесу тощо. Подальші розвідки, з нашого погляду, варто спрямувати на порівняння чинників мотивації в умовах аудиторного, змішаного та дистанційного навчання.

Список використаних джерел

- [1] Староста В. І. Мотивація навчання студентів різних курсів. Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету». 2021. Вип. 11. С. 158-173. DOI: 10.28925/2414-0325.2021.1114
- [2] Староста В. І., & Попадич О. О. Мотивація навчання студентів-першокурсників. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2019. 7(2). С. 28-36. DOI: <https://doi.org/10.32919/uesit.2019.02.04>.

- [3] Edgar S., Carr S. E., Connaughton J., & Celenza A. Student motivation to learn: is self-belief the key to transition and first year performance in an undergraduate health professions program? BMC Medical Education. 2019. (19). Article number: 111. 9 pages. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12909-019-1539-5>.
- [4] Levant B., Zückert W. & Paolo A. Post-exam feedback with question rationales improves re-test performance of medical students on a multiple-choice exam. Adv in Health Sci. Educ. 2018. 23, July, 2018. PP. 995-1003. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10459-018-9844-z>.
- [5] Zhang X., Tlili A., Huang R., Chang T., Burgos D., Yang J., & Zhang J. A Case Study of Applying Open Educational Practices in Higher Education during COVID-19: Impacts on Learning Motivation and Perceptions. 2020. 12(21). P. 1-12. Article Number: 9129. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12219129>.

Контактна особа: svolodymyr.starosta@uzhnu.edu.ua В. Староста